

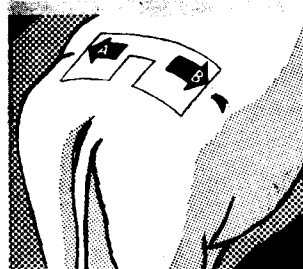
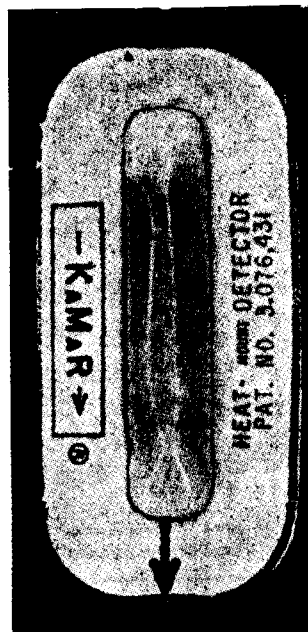
דיוק כעין הפר *

ישנן פרות „רגועות“ בהתייחסותן, ואין איש מן הרפתנים מבחין בדרישותיהן, וישנן אחרות, שמשך הייחום אצלן קצר מאוד — אולי רק שעות ספורות — ובהיותן ביישניות הן מנצלות את שעות הלילה החשוכות ביותר כדי להתייחס.**

בזמנו, כשחלבנו מעט פרות, בפרט כשחלבנו עוד בידיים, היינו במגע קרוב יותר עם הפרה. הרגשנו באי שקט אצלה, בהבדל-מה בתנובה היומית ובסימנים חיצוניים. אבל בימינו אלה — במבנה המשקי ושוני בעובדים בענף — קורה לעתים שפרות מוצאות דרכן אל השוחט, משום שלא הבחינו בייחומן. זהו המצב לגבי עדר של 200 פרות, ופי כמה חמור הוא בעדר של 2,000 פרות.

לפני מספר חודשים קראתי מודעת פרסומת של חברה אמריקאית המוכרת מין „בלש לייחומים“. כל העניין מבוסס על ההנחה שצריך לגלות, אם קופצים על הפרה שאנו צופים להתייחסותה ואם היא „עומדת“ בשעה שקופצים עליה — Standing heat, מה שמעיד על הזמן המתאים להורעה, בפרט בזרימה קפואה. פרה „עומדת“ נותנת לחברתה לרכב עליה לפחות שלוש שניות רצופות, אחרת אין זו עדיין התייחסות בעיצומה.

ובכן, הזמנו 100 חתיכות של ה„בלש“ הזה לשם ניסוי. הדבקנו 15 מהן על מספר פרות, שלא הבחנו אצלן התייחסות, או שהיו אחרי טיפולים, שהחלישו את הטמפרמנט בהתייחסותן. קוויטי לתוצאות כל שהן, אך לא פיללתי שתוך מספר ימים תראינה כבר מרביתן „אור אדום במקום

* כסיסמת הפרסומת של התכשיר —
Bull's eye accuracy

** הייחום — הוא תהליך פיזיולוגי מיני בלתי רצוני, הווי אומר: הוא בלתי תלוי מרצונה של הבהמה, רוצה מתייחסת — אינה רוצה דוחה. הייחום בא בהגיע מערכת אברי המין להתפתחות פיזיולוגית מסוימת, אחת לשלושה שבועות, בערך (בין 18 ל-24 ימים), העורך.

וצובע את כל הכמוסה באדום. בהמשך הקפיצות מגיע הצבע לגב הפרה עצמה. הצבע נראה ממרחק ומגלה את הדרישות של המתייחסות.

בארה"ב מקובל האמצעי בעדרי הבשר במיוחד, אך נעזרים בו גם בעדרי חלב. מחיר הכמוסה שונה בהתאם לגודל ההזמנה. בממוצע עולה כמוסה אחת כ-2 ל". מבחינת מחירה לא הייתי מייעץ להדביקה לכל הפרות אלא רק במקרים יוצאי דופן. הדבק המיוחד והמכשיר להחזקת והדבקת הכמוסה (כדי למנוע דביקות מהאצבעות) כלולים במחיר. אני ממליץ לבוקרים לנסות ול- היווכח ביעילות אמצעי עזר זה.

מרדכי מלען, "חיות בריו", קטניה

הקובע". הפועלים שלנו קוראים לזה — Sema-toro, שפירושו — תמרור בהצטלבות.

ה"בלש" — זוהי כמוסה (קפסולה) פלסטית, שבתוכה כלואה שפופרת מפלסטיק די קשה. את הכמוסה מדביקים במקום מסוים, בעזרת כלי מדידה מקרטון (צריך לדייק במקום ההדבקה, כפי הנראה מן הציור). בשפופרת — בחלקה הגדול — ישנו צבע אדום חזק. בצד אחד היא כמעט סגורה, ומעבר לסגור היא מתארכת מספר מילי-מטרים עם פייה פתוחה. בין החלק עם הצבע לבין האחר הפתוח כלפי הקצה ישנו נקב זעיר. ע"י לחץ חזק של שלוש שניות רצופות לפחות נדחק הצבע דרך הנקב הפתוח, מתפשט

בהורדים-דיירימאן, אפריל 1972, התפרסם מאמר ע"י Harvey E. Shaffer באותו נושא, עליו כותב חברנו מלען. כמותרת המשנה של המאמר כתוב: "מגלי התייחסויות יכולים לעזור...", "אבל הם אינם תרופת הפלא, כפי שהבוקרים היו רוצים. להלן יוספר איך הם פועלים ומה הם יכולים ואינם יכולים לעשות". אני לא אחזור שוב על האיך (על זה סיפר כבר מרדכי), אלא — על המה...

הבוקר התבקש לרשום את תאריך הדבקת ה- מגלה והתאריך והזמן (לפני או אחה"צ) מתי שנראה האדום. כל פרה עם גילוי אדום הוזרעה, אם נראו, או שלא נראו גם סימני היכר אחרים שהעידו על התייחסות. את המגלה צריך היה להחליף אחרי ההזרעה. הטכנאי התבקש לרשום את התאריך והזמן של ההזרעה, ואם המגלה היה אדום או לא בשעת ההזרעה. בכל העדרים, פרות שהתייחסו לפנה"צ הוזרעו אחה"צ באותו היום, ואלו של אחה"צ הוזרעו למחרת היום. קיוונו שכל עדר יספק 20 פרות בכל קבוצה. בכ"ז, אחדות לא כללנו בסיכום מסיבת דיווח בלתי מושלם, או שהן נחו פחות מהרגיל לפני ההזרעה. התוצאות של חלק זה בניסוי הן כדלקמן:

במטרה ללמוד את האפקטיביות של מגלה ה- התייחסות, כעוזר לגילוי התייחסויות אצל פרות חלב ועגלות, נערך ניסוי שדה ב-1969. 10 עדרי פרות, השוכנות ברפתים חופשיות, ועשר קבור- צות של עגלות שימשו בניסוי הזה. 20 העדרים הוזרעו מלאכותית ב-100% ע"י מזריעים, ש- מלאכתם בכך. כל העדרים כלולים בביקורת החלב — DHIA.

בתשע מעשרת העדרים ברפתים החופשיות נהנו הפרות מ-60 ימי מנוחה לפני ההזרעה, בעדר העשירי הוזרעו אחרי 55 יום. בתוך כל עדר נק- בעו לסירוגין קבוצות פרות למגלה התייחסויות ולביקורת, בהתאם לתאריכי ההמלטות. מדי חודש שלח הבוקר רשימת הפרות שנקבעו למגלה, בציון תאריך הדבקתו.

קבוצת המגלה	קבוצת הביקורת	
114	162	מספר הפרות עם תאריכי הזרעה
79	91	ימים מההמלטה עד ההזרעה הראשונה
78	55	אחוז המזרעות תוך 85 יום
48	65	אחוז בלתי חוזרות אחרי 180 יום
28	27	אחוז הפרות שנמכרו לפני ההמלטה
82	118	מספר הפרות שהמליטו
382	397	ריווח הזמן בין ההמלטות, ימים
43	39	אחוז ההמלטות תוך 365 יום

במחקר נכללו 10 קבוצות של עגלות, 10 עד 20 עגלות בקבוצה. בכל קבוצה סומנו עגלות באקראי למגלה ולביקורת. כל עגלה צריכים היו

קבוצת המגלה	קבוצת הביקורת	
77	71	מספר העגלות עם תאריך ההזרעה
15	31	מספר ימים עד ההזרעה הראשונה
47	58	אחוז ההתעברות מההזרעה הראשונה
68	62	מספר העגלות שהמליטו
332	347	מספר הימים עד ההמלטה

התייחסות אצל בהמות, שיש להן גישה לאזורים פתוחים. אבל אין להסתמך עליהם כעל סימן יחיד, שהפרה או העגלה בייחום. יותר נכון, הם יכולים לשמש כאות וסימן, שהבהמה יכולה להיות בהתייחסות עמידה. ברוב המקרים, מגלה שהופעל צריך לעורר את הבוקר לראות את הבהמה בדיקנות בהתייחסות עמידה.

תרגם והבליח – ח. עפרוני

מ-9 העגלות מקבוצת הביקורת שנמכרו לפני ההמלטה; אחת היתה עקרה, 1 – הפילה ו-7 הנותרות נמכרו לתחלופה. כל ה-9 שנמכרו מ-קבוצת המגלה – היו למטרות חליבה. לאחר דיון קצר על נתוני תוצאות הניסוי מסכם המחבר בפרק קצר:

השתמש בסימני היכר אחרים

המגלים האלה יכולים להיות עזר חשוב בגילוי

גם בלעדיה. היו גם מקרים שהעגלה לא התייחס מה, וכמובן, שגם הכמוסה לא הועילה. עכ"פ אני מצטרף לדעתו של מרדכי, שלגבי פרות ועגלות בעיתיות, מבחינת גילוי ההתייחסות, כדאי לנסות את הכמוסות. ש.ד.

שלמה דורי מעיר:

ניסינו ביפעת את הכמוסות "Kamar" במשך מספר חודשים על פרות, ובעיקר על עגלות, שלא ראינון בדרישה תקופה ממושכת. במספר מקרים „גילו“ הכמוסות את המתייחסות השקטות. במקרים אחרים האדימה הכמוסה, אך ראינו קפיצות